

امارت اسلامی افغانستان
وزارت ارشاد، حج و اوقاف

خُطْبَةُ الْجُمُعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

از جمله نعمت های بزرگ الله متعال بر امت مسلمه یکی هم برگزیدن اوقات پر فضیلت و ویژه ای است، که در آن اوقات اجر و پاداش اعمال نیکو نسبت به سایر اوقات بیشتر است و در آن گناهان بنده گان مورد عفو قرار میگیرد و درجات رفیع نصیب شان می گردد. یکی از این اوقات مهتر و نعمت های بزرگ، روز جمعه مبارک است که خداوند متعال آن را برای مسلمانان بطور خاص برگزیده و عید هفته شان قرار داده است.

چنانچه حضرت ابو هریره - رضی الله عنه - روایت نموده، می گوید:

از رسول الله - صلی الله علیه وسلم - شنیدم، می فرمودند: (نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَبْدَأُ اللَّهُ أُولَئِكَ الْكِتَابِ مِنْ قَبْلَتَا، ثُمَّ هَذَا يَوْمُهُمُ الَّذِي فُرِضَ عَلَيْهِمْ، فَاحْتَلَفُوا فِيهِ، فَهَدَانَا اللَّهُ، قَالَ النَّاسُ لَنَا فِيهِ تَبَعٌ الْيَهُودُ عَدَا، وَالنَّصَارَى بَعْدَ عَدٍ) «متفق علیه»

یعنی: ما (در دنیا از لحاظ وقت و زمان) آخرین امت ها هستیم، اما (در روز قیامت از لحاظ فضیلت، مرتبه و دخول به جنت) از امت های گذشته پیشگام خواهیم بود، مگر این قدر است که برای آنان (یهود و نصاری) قبل از ما کتاب ها داده شده، اما سپس این (روز جمعه) روزی است که تجلیل آن بر آنان فرض کرده شده بود، اما آنان در آن روز اختلاف نمودند پس خداوند متعال مایان را به آن رهنمایی نمود، مردمان دیگر (یهود و نصاری) از ما به عقب اند، یهود فردا (روز شنبه را تجلیل) و نصاری پس فردا (روز یکشنبه را تجلیل می نمایند). الله متعال در همین روز، نماز جمعه را بر مسلمانان فرض نموده و استماع خطبه جمعه را بر آنان واجب گردانیده است.

و می فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ﴾ [الجمعة: ۹].

ترجمه: ای مؤمنان! هنگامیکه در روز جمعه برای نماز نداء (آذان) گفته شود؛ به سوی ذکر الله (خطبه جمعه) بشتابید و خرید و فروش (داد و ستد) را ترک نمائید.

این که بعد از چهار دهه بیشتر ناباسامانی ها، تکالیف، هجرت ها و اشغال کشور
 لله الحمد امارت اسلامی حاکم گردیده و تمام کشور تحت قیادت یک امیر (امیر المؤمنین
 شیخ الحدیث مولوی هبة الله آخندزاده حفظه الله) و زیر سایه نظام اسلامی رهبری
 می شود و میان همه اقشار کشور فضای مهر، محبت و برادری قائم است؛ وزارت
 ارشاد، حج و اوقاف مشاهده می کند، که در مساجد کشور خطبه های مختلف به
 صیغه ها و اشکال گوناگون تقدیم می شود، که در حقیقت بر عدم هماهنگی در میان
 مساجد دلالت می نماید و از طرف دیگر علماء و خطباء کشور از مقام وزارت ارشاد،
 حج و اوقاف مکرراً تقاضا می نمودند، تا یک خطبه واحد و مورد قبول همه را ترتیب
 نماید، لذا این وزارت لازم می داند، تا جهت ابراز وحدت و اتفاق بیشتر هموطنان، در
 تمام مساجد کشور خطبه واحد ایراد گردد.

این که خطبه جمعه دارای آداب و مستحباتی می باشد و یکی از مستحبات آن دعاء
 خیر و صلاح، استقامت بر شریعت و نصرت بر دشمنان برای امیر و حاکم وقت است.
 دعاء در حق سلطان و پادشاه وقت چیزی جدیدی نیست، بلکه در زمان صحابه کرام
 نیز صورت می گرفت طوریکه امیر کوفه حضرت ابو موسی الأشعری - رضی الله عنه -
 در خطبه جمعه برای امیر المؤمنین حضرت عمر فاروق - رضی الله عنه - که امیر و
 خلیفه مسلمانان بود دعاء نمود.

(ردالمحتار، حاشیه ابن عابدین: ج ۳، ص: ۵۶، طبع: قاهره).

ابن عابدین - رحمه الله - می گوید: (در آن وقت تعداد زیادی از صحابه کرام حیات
 بودند، اما هیچکدام آنان با این امر مخالفت نکرد... سلطان و پادشاه این زمان نسبت
 به هر وقت دیگر بیشتر به دعاء محتاج می باشد، تا برای وی و امیران ماتحت شان
 دعاء صلاح و غلبه بر دشمنان کرده شود.) (حاشیه ابن عابدین: ج ۳، ص: ۵۶).

قال الإمام أحمد بن حنبل والفضيل بن عياض: لو كان لنا دعوة مستجابة لدعونا بها لإمام
 عادل لأن في صلاحه صلاح المسلمين. (كتاب الفروع ج: ۲، ص: ۱۷۸ و حلية الأولياء ج: ۸، ص: ۹۱).

همچنان در دوران خلافت عثمانی در خطبه ها در حق خلفاء عثمانی دعاء کرده می شد.

ابن عابدین - رحمه الله - می فرماید: (أما ما اعتيد في زماننا من الدّعاء للسلّاطين العثمانيّة أيّدهم الله تعالى كسلطان البرين والبحرين وخادم الحرمين الشريفين، فلا مانع منه. والله تعالى أعلم). (حاشية ابن عابدین: ج ۳، ص ۵۶).

بنا بر شواهد فوق و تعامل متوارث، در زمان ظاهر شاه نیز برای او در خطبه ها دعاء می شد.

همچنان در دور اول حاکمیت امارت اسلامی افغانستان برای امیر المؤمنین وقت ملا محمد عمر مجاهد - رحمه الله - دعاء صورت می گرفت.

روی این هدف وزارت ارشاد، حج و اوقاف برای تمام ائمه و خطبای مساجد کشور، خطبه معینه را ترتیب و آماده نمود، که تمام ارکان، سنت ها و آداب خطبه در آن رعایت شده و از جانب مقام امارت اسلامی افغانستان تصویب گردیده است.

بناءً بر تمام ائمه و خطبای مساجد کشور لازم است تا در روز جمعه با خواندن این خطبه، اتفاق و همبستگی خویش را اظهار نمایند.

شیخ الحدیث مولوی نور محمد ثاقب

وزیر ارشاد، حج و اوقاف

۱۴۴۳ هـ ق

الخطبة الأولى

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الذَّاتِ، عَظِيمِ الصِّفَاتِ، سَمِيِّ
السَّمَاتِ، كَبِيرِ الشَّانِ. جَلِيلِ الْقَدْرِ، رَفِيعِ الذِّكْرِ، مُطَاعِ
الأَمْرِ، جَلِيِّ الْبُرْهَانِ. فَخِيمِ الْأَسْمِ، غَزِيرِ الْعِلْمِ، وَسِعِ
الْحِلْمِ، كَثِيرِ الْغُفْرَانِ. جَمِيلِ الشَّاءِ، خَزِيلِ الْعَطَاءِ، مُجِيبِ
الدُّعَاءِ، عَمِيمِ الْإِحْسَانِ. سَرِيعِ الْحِسَابِ، شَدِيدِ الْعِقَابِ،
أَلِيمِ الْعَذَابِ، عَزِيزِ السُّلْطَانِ.

وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ فِي الْخَلْقِ
وَالْأَمْرِ. وَنَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.
الْمُبْعُوثُ إِلَى الْأَسْوَدِ وَالْأَحْمَرِ، الْمَنْعُوثُ بِشَرْحِ الصَّدْرِ
وَرَفْعِ الذِّكْرِ. وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ الَّذِينَ
هُمْ خُلَاصَةُ الْعَرَبِ الْعَرَبَاءِ وَخَيْرُ الْخَلَائِقِ بَعْدَ الْأَنْبِيَاءِ.

أَمَّا بَعْدُ؛ فَيَا أَيُّهَا النَّاسُ! وَحِّدُوا اللَّهَ؛ فَإِنَّ التَّوْحِيدَ رَأْسُ
الطَّاعَاتِ، وَاتَّقُوا اللَّهَ! فَإِنَّ التَّقْوَى مَلَكُ الْحَسَنَاتِ،
وَعَلَيْكُمْ بِالسُّنَّةِ؛ فَإِنَّ السُّنَّةَ تَهْدِي إِلَى الْإِطَاعَةِ، وَمَنْ
أَطَاعَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، فَقَدْ رَشَدَ وَاهْتَدَى، وَإِيَّاكُمْ وَابِدْعَةَ؛
فَإِنَّ الْبِدْعَةَ تَهْدِي إِلَى الْمَعْصِيَةِ، وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ،
فَقَدْ ضَلَّ وَغَوَى، وَعَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ؛ فَإِنَّ الصِّدْقَ يُنْجِي

وَالْكَذِبَ يُهْلِكُ، وَعَلَيْكُمْ بِالْإِحْسَانِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
 الْمُحْسِنِينَ، وَلَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ،
 وَلَا تُحِبُّوا الدُّنْيَا فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ أَلَا وَإِنَّ نَفْسًا لَنْ
 تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا، فَاتَّقُوا اللَّهَ، وَاجْمِلُوا فِي
 الطَّلَبِ، وَتَوَكَّلُوا عَلَيْهِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ، وَادْعُوهُ،
 فَإِنَّ رَبَّكُمْ مُجِيبُ الدَّاعِينَ، وَاسْتَغْفِرُوهُ يُمِدِّدْكُمْ بِأَمْوَالٍ
 وَبَنِينَ.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي
 أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
 سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ. بَارَكَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ فِي الْقُرْآنِ
 الْعَظِيمِ، وَنَفَعَنَا وَإِيَّاكُمْ بِالْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ
 لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ، فَاسْتَغْفِرُوهُ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ
 الرَّحِيمُ.

الْخُطْبَةُ الثَّانِيَّةُ

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنُؤْمِنُ بِهِ،
وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّهُ فَلَا هَادِيَ
لَهُ، وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَنَشْهَدُ أَنَّ
سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا
وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ. مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ،
وَمَنْ يَعَصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّ إِلَّا نَفْسَهُ، وَلَا يَضُرُّ اللَّهَ شَيْئًا
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ
يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا. اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ
وَرَسُولِكَ، وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، وَالْمُسْلِمِينَ
وَالْمُسْلِمَاتِ، وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ، وَأَزْوَاجِهِ
وَذُرِّيَّاتِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (أَرْحَمُ أُمَّتِي بِأُمَّتِي
أَبُو بَكْرٍ، وَأَشَدُّهُمْ فِي أَمْرِ اللَّهِ عُمَرُ، وَأَصْدَقُهُمْ حَيَاءً

عُثْمَانُ، وَأَقْضَاهُمْ عَلِيٌّ، وَفَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ،
وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَحَمْرَةُ أَسَدُ
اللَّهِ وَأَسَدُ رَسُولِهِ، رِضْوَانُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ. اللَّهُمَّ
اغْفِرْ لِلْعَبَّاسِ وَوَلَدِهِ مَغْفِرَةً ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً لَا تُعَادِرُ ذَنْبًا.
اللَّهُ! اللَّهُ! فِي أَصْحَابِي لَا تَتَّخِذُوهُمْ عَرَضًا بَعْدِي، فَمَنْ
أَحَبَّهُمْ فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ، فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ،
وَخَيْرُ أُمَّتِي قُرْبِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ.

اللَّهُمَّ أَيْدِ الْإِسْلَامَ وَالْمُسْلِمِينَ، بِبَقَاءِ شَرِيعَةِ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ
وَالْمُرْسَلِينَ، وَبِدَوَامِ إِمَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، الْمُجَاهِدِ الشَّيْخِ
هَبَّةِ اللَّهِ (حَفِظَهُ اللَّهُ وَرَعَاهُ). اللَّهُمَّ وَفِّقْهُ وَفَّقْ جَمِيعَ وُلاةِ
أُمُورِنَا لِمَا نَحِبُّ وَتَرْضَى، وَوَفِّقْهُمْ جَمِيعًا لِمَا فِيهِ صَلَاحُ
الْعِبَادِ وَالْبِلَادِ، وَانْصُرْهُمْ عَلَى أَعْدَائِكَ وَأَعْدَائِنَا وَأَعْدَاءِ
الدِّينِ. وَتَقَبَّلِ اللَّهُمَّ شَهَادَةَ شُهَدَائِنَا وَشُهَدَاءِ جَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ.
اللَّهُمَّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا مُطْمَئِنًّا سَخَاءَ رَحَاءٍ وَسَائِرِ
بِلَادِ الْمُسْلِمِينَ.

عِبَادَ اللَّهِ! رَحِمْنِي وَرَحِمْكُمْ اللَّهُ، إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ
وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

وَالْبَغْيِ، يَعْظُمُ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ، فَادْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ،
وَادْعُوهُ يُسْتَجِبْ لَكُمْ، وَلَذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى أَعْلَى وَأَوَّلَى وَأَجَلُّ
وَأَتْمُّ وَأَهَمُّ وَأَعْظَمُ وَأَكْبَرُ، وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ .

